

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Aleny Priecelovej a členiek JUDr. Viery Pepelovej a JUDr. Eleny Krajčovičovej, v právnej veci žalobkyne **J.**, správkyne konkurznej podstaty úpadcu **V.**, zastúpenej JUDr. **K.**, proti žalovanému **Z.**, zastúpenému JUDr. **A.**, vedľajšiemu účastníkovi **O.**, o určenie neplatnosti zmlúv, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. Z-2-34 Cb 40/96-195 zo dňa 13. októbra 2003, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. Z-2-34 Cb 40/96-195 zo dňa 13. októbra 2003 v znení opravného uznesenia č. k. Z-2-34 Cb 40/96-197 zo dňa 13. októbra 2003 **m e n í** tak, že žalobu **z a m i e - t a**.

Žalobkyňa je povinná nahradiť žalovanému na účet právneho zástupcu trovy konania vo výške 172 318 Sk.

Žalobkyňa je povinná nahradiť vedľajšiemu účastníkovi trovy konania vo výške 4000 Sk.

O d ô v o d n e n i e :

O návrhu na začatie konania zo dňa 16. januára 1996 súd prvého stupňa rozhodol tak, že žalobe vyhovel a určil, že kúpna zmluva, uzavretá medzi žalobcom a žalovaným dňa 17. novembra 1995, ktorou došlo k predaju nehnuteľností, nachádzajúcich sa v katastrálnom území N., zapísaných v liste vlastníctva č. X. ako parcela X. a zastavaná plocha 505 m², vrátane prevádzky predajne potravín súpisné číslo X. a kúpna zmluva uzavretá medzi žalobcom a žalovaným zo dňa 27. novembra 1995, ktorou došlo k predaju nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území Z., zapísaných v liste vlastníctva č. X. ako parcelné číslo X. so zastavanou plochou vo výmere 357 m², vrátane domu súpisné číslo X., sú neplatné.

O odvolaní, podanom proti tomuto rozsudku súdu prvého stupňa, rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 1 Obo 317/01 zo dňa 30. septembra 2002 tak, že napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že je potrebné skúmať existenciu naliehavého právneho záujmu na určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., pričom procesné námietky označil za nedôvodné, keďže úpadca vyhlásením konkurzu nestráca procesnú spôsobilosť.

V ďalšom konaní súd prvého stupňa opätovne žalobe vyhovel a určil neplatnosť predmetných zmlúv. Z vykonaného dokazovania zistil, že medzi žalobcom a vedľajším účastníkom boli uzavreté úverové zmluvy a splácanie úveru bolo zabezpečené zriadením záložného práva na uvedené nehnuteľnosti. V záložných zmluvách bolo medzi žalobcom a vedľajším účastníkom dohodnuté, že v prípade, ak pohľadávka nebude zaplatená a ďalšie podmienky nebudú splnené v dohodnutej lehote, má banka právo predať založenú nehnuteľnosť, o čom jej vlastníka včas upozorní, a taktiež má právo odkúpiť priamo založenú vec podľa platného znaleckého posudku. Žalovaný, ako aj vedľajší účastník zhodne konštatovali, že k realizácii záložného práva došlo podľa písmena a/ záložnej zmluvy. Keďže však nedošlo k predaju nehnuteľností na verejnej dražbe, konajúci súd vyslovil záver, že ide o porušenie § 299 ods. 2 Obch. zák. a s poukazom na ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka určil neplatnosť predmetných zmlúv.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal odvolanie žalovaný, ako aj vedľajší účastník.

Žalovaný namietal, že žalobkyňa nepreukázala naliehavý právny záujem na predmetnom určení. Napadnutými právnymi úkonmi neboli porušené práva žalobcu, zmluvy boli uzavreté v zmysle platnej právnej úpravy, v súlade s podmienkami, dohodnutými v záložných zmluvách, boli realizované za účelom uspokojenia záložného veriteľa, ktorý mal voči dlžníkovi splatné pohľadávky z titulu nezaplatených úverov. Poukazuje ďalej na obsah záložných zmlúv, ktoré umožňovali založené nehnuteľnosti predať spôsobom, ktorým boli realizované.

Navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne.

Vedľajší účastník v odvolaní uviedol, že naliehavý právny záujem nemožno preukázať len samotným odvolaním sa na neisté právne postavenie žalobcu. V predmetnej veci vedľajší účastník pri výkone záložného práva predal napadnutými kúpnymi zmluvami nehnuteľnosti ako záloh a výťažok použil na zníženie záväzkov úpadcu z uzavretých úverových zmlúv, pričom dohodnuté kúpne ceny prevyšovali hodnotu týchto nehnuteľností, určenú znaleckými posudkami. Úverová pohľadávka vedľajšieho účastníka, prihlásená do konkurzu, predstavuje sumu 19 622 449,20 Sk, pričom je ešte znížená o kúpnu cenu predaných nehnuteľností. Vzhľadom na túto výšku nie je predpoklad uspokojenia z výťažku predaja v konkurze aj iných veriteľov úpadcu. Na právach žalobcu sa preto nič nezmení a po speňažení nehnuteľností v rámci konkurzného konania bude jeho právne postavenie rovnaké ako teraz. Nie je tiež možné súhlasiť s názorom súdu prvého stupňa, že v danom prípade došlo k porušeniu ustanovenia § 299 ods. 2 Obchodného zákonníka.

Napadnutý rozsudok navrhol zmeniť tak, že žaloba sa zamietla.

O odvolaní žalovaného a vedľajšieho účastníka proti tomuto rozsudku súdu prvého stupňa rozhodol odvolací súd tak, že ho zmenil a žalobu zamietol.

Vychádzal zo skutočnosti, že súd prvého stupňa nemohol určiť absolútnu neplatnosť kúpnych zmlúv v zmysle § 39 Obč. zák., pretože osoba, ktorá kúpne zmluvy uzavrela, či už na strane predávajúceho alebo kupujúceho, nebola účastníkom konania. Ďalej poukázal na ustanovenia zákona o konkurze a vyrovnaní, týkajúce sa odporovateľnosti právnych úkonov.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, na základe ktorého dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V odôvodnení rozhodnutia dovolací súd uviedol, že odvolací súd dôvodnosť návrhu posudzoval podľa zákona o konkurze a vyrovnaní ako odporovateľnú žalobu, pričom z obsahu žaloby je zrejmé, že predmetom sporu je určenie neplatnosti podľa § 80 O.s.p. v spojení s § 39 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd dospel k záveru, že prvostupňový súd nemohol určiť absolútnu neplatnosť kúpnych zmlúv z dôvodu, že v žalobe nebol označený ako účastník konania na strane žalovaného subjekt, ktorý sporné kúpne zmluvy uzavrel. Kúpne zmluvy však boli uzavreté medzi predávajúcim a kupujúcim, i keď v mene predávajúceho tieto uzavrel záložný veriteľ za účelom uspokojenia jeho záložného práva, čo však neznamená, že sa mal stať subjektom tohto zmluvného vzťahu. Keďže odvolací súd dospel k chybnému právnomu názoru, dovolací súd jeho rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Po zrušení dovolaní napadnutého rozsudku odvolací súd konal ďalej o veci a zistil, že predmetom konania je určenie neplatnosti kúpnej zmluvy č. 2253 zo dňa 27. novembra 1995, ktorou došlo k predaju nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území N., zapísaných v liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. ako zastavaná plocha vo výmere 505 m², vrátane prevádzky predajne potravín č. súp. X. a kúpnej zmluvy č. 2254 zo dňa 27. novembra 1995, ktorou došlo k predaju nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území Z., zapísaných v liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. zastavaná plocha vo výmere 357 m², vrátane domu č. súp. X.. Kúpne zmluvy boli uzavreté medzi žalobcom a žalovaným, pričom v mene predávajúceho konal vedľajší účastník, ktorý bol záložným veriteľom na základe

zmlúv o zriadení záložného práva, uzavretými so spoločnosťou V. terajším úpadcom ako záložcom dňa 26. októbra 1992 a 10. novembra 1992.

Podľa § 80 písm. c/ O.s.p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Ako vyplýva z citovaného ustanovenia, predpokladom úspešnosti žaloby o určenie právneho vzťahu je existencia naliehavého právneho záujmu na takomto určení. Súd prvého stupňa odôvodnil naliehavý právny záujem žalobkyne na určení tým, že výťažok z predaja nehnuteľností by mal patriť do konkurznej podstaty úpadcu a po speňažení by mal slúžiť na uspokojenie veriteľov, v prípade úspechu žaloby by preto mal byť eliminovaný stav právnej neistoty žalobkyne. Žalovaný, ako aj vedľajší účastník vo svojich odvolaniach spochybňovali naliehavý právny záujem žalobkyne na určení neplatnosti predmetných zmlúv s poukazom na skutočnosť, že vedľajší účastník je veriteľom úpadcu a o výťažok z predaja nehnuteľností sa znížila jeho pohľadávka voči úpadcovi.

Existenciu naliehavého právneho záujmu na určení posudzoval odvolací súd podľa stavu v čase rozhodovania o odvolaní žalovaného a vedľajšieho účastníka (§ 211 ods. 2, § 154 ods. 1 O.s.p.). Vyhádzal zo skutočnosti, že nehnuteľnosti, tvoriace predmet kúpnych zmlúv, ktorých určenie neplatnosti žalobca požaduje, boli zaťažené záložným právom v prospech vedľajšieho účastníka, ktorý bol z výťažku ich predaja uspokojený. Vedľajší účastník je veriteľom úpadcu V. Prešov, s pohľadávkou vo výške niekoľkonásobne prevyšujúcej výťažok z predaja predmetných nehnuteľností, pričom v konkurznom konaní má postavenie oddeleného veriteľa. V rámci konkurzného konania, vedeného proti V. Prešov, došlo k speňaženiu majetku, patriaceho do konkurznej podstaty a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. Z-2 3K 147/94-1189 zo dňa 22. decembra 2006 bola schválená konečná správa v zmysle § 29 zák. č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov. Vzhľadom na postavenie vedľajšieho účastníka v konkurznom konaní, vedenom proti úpadcovi V. Prešov, nemožno konštatovať, že na strane

žalobkyne je daný stav objektívnej právnej neistoty, ktorý by odôvodňoval naliehavý právny záujem na určení.

Z dokladov, predložených v odvolacom konaní vyplýva, že po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Obo 36/04 zo dňa 13. apríla 2004 žalovaný kúpnu zmluvou č. 205/2005 zo dňa 16. decembra 2005 predal predmetné nehnuteľnosti spoločnosti M.. Vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností bol povolený rozhodnutím Správy katastra N. č. X. dňa 22. decembra 2005.

V dôsledku zmeny vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam možno konštatovať, že došlo k podstatnej zmene okolností, majúcich vplyv na existenciu naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti predmetných zmlúv. Naliehavý právny záujem na neplatnosti zmluvy o prevode nehnuteľností nie je daný vtedy, ak sa vlastníckeho práva týka ďalšia zmena, ku ktorej v danom prípade došlo.

Vzhľadom na nepreukázanú existenciu naliehavého právneho záujmu na určení v čase rozhodovania odvolacieho súdu Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil podľa § 220 O.s.p. tak, že žalobu zamietol. Keďže nebol splnený základný predpoklad úspešnosti určovacej žaloby, nebolo potrebné zaoberať sa ďalšími námietkami, uvedenými v odvolaní žalovaného a vedľajšieho účastníka.

Dňom 1. júla 2007 vstúpil žalovaný do likvidácie, v dôsledku čoho odvolací súd vykonal v tomto zmysle zmenu v jeho označení.

O trovách konania pred súdom prvého stupňa, odvolacím a dovolacím súdom rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1, § 243b ods. 4 a § 142 ods. 1 O.s.p.

Žalobkyňa je povinná nahradiť žalovanému trovy konania vo výške 173 693 Sk (odmena advokáta žalovaného za úkony právnej služby v konaní pred súdom prvého stupňa - prevzatie a príprava zastúpenia, účasť na pojednávaní dňa 23. novembra 2000, účasť na pojednávaní dňa 13. septembra 2001, účasť na pojednávaní dňa

27. septembra 2001 po 200 Sk a paušálna náhrada výdavkov po 45 Sk, náhrada cestovného osobným motorovým vozidlom Partizánske – Bratislava a späť v sume 4995 Sk, podľa § 13 ods. 6 , § 16 ods. 1 písm. a/, d/, § 18, § 19 ods. 2 vyhl. č. 240/1990 Zb., písomné podanie na súd zo dňa 29. novembra 2002, účasť na pojednávaní dňa 16. júna 2003, účasť na pojednávaní dňa 9. októbra 2003 po 24 278 Sk, účasť na pojednávaní dňa 10. februára 2003 - 7317 Sk, cestovné osobným motorovým vozidlom Partizánske – Bratislava a späť 5712 Sk, náhrada straty času 12 polhodín v sume 12 810 Sk, paušálna náhrada výdavkov po 128 Sk podľa § 13 ods. 7, § 16 ods. 1 písm. c/, d/, § 16 ods. 3, § 18, § 19 ods. 2, § 20 ods. 1 vyhl. č. 163./2002 Z.z., v odvolacom konaní – písomné podanie na súd zo dňa 24. októbra 2001 a odvolanie proti uzneseniu o nariadení predbežného opatrenia po 200 Sk, paušálna náhrada výdavkov po 45 Sk podľa § 13 ods. 6, § 16 ods. 1 písm. c/, § 19 ods. 3 vyhl. č. 240/1990 Zb., súdny poplatok za odvolanie zo dňa 24. októbra 2001 - 4000 Sk, písomné podanie na súd zo dňa 11. decembra 2003 24 278 Sk, paušálna náhrada výdavkov 128 Sk podľa § 13 ods. 7, § 16 ods. 1 písm. c/, § 19 ods. 3 vyhl. č. 163./2002 Z.z., účasť na pojednávaní 13. apríla 2005 - 1154 Sk paušálna náhrada 150 Sk, cestovné osobným motorovým vozidlom Partizánske – Bratislava a späť 1904 Sk, náhrada za stratu času 8 polhodín 2000 Sk, prevzatie a príprava zastúpenia 12. februára 2007 - 1154 Sk paušálna náhrada 178 Sk, písomné podanie na súd zo dňa 1. februára 2002 - 1154 Sk, účasť na pojednávaní 14. februára 2008 - 1154 Sk, paušálna náhrada 2x190 Sk, cestovné osobným motorovým vozidlom Lučenec - Bratislava a späť 4233 Sk, náhrada za stratu času 14 polhodín 4438 Sk podľa § 11 ods. 1, § 14 ods. 1 písm. a/, c/, d/ , § 16 ods. 4, § 17 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z.z. Odmena advokáta bola zvýšená o daň z pridanej hodnoty (§ 18 ods. 3 uvedenej vyhlášky).

Vedľajšiemu účastníkovi je žalobkyňa povinná nahradiť trovy odvolacieho konania vo výške 4000 Sk (súdny poplatok za odvolanie zo dňa 26. októbra 2001).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave dňa 14. februára 2008

JUDr. Alena Priecelová , v. r.
predsedníčka senátu

Z.